

Уурмуд!

Не, эн, хур орджана. Уурмуд, хур гисн сэн тэрэн ургэхин сэн зэньг гидж би санджанав. Амн болгъна тоод мах, тос болн ус гаргългъар, Америкин Соединенн Штатсиг өбрхн джилмүдин эргид күүцдэ авх тэриг күүцтгъгъар хагълхд сэн ургъц нөкд болхмн.

Уурмуд! Селәнә эдл-ахун болн промышленн гәәхулин орлчачнриг, Советск Союзин Коммунистическ партин Центальн Комитетин болн Советск правительствин нерн деер-әс мендлдж, йбрәхиг зөвшәрхитн сурджанав. (Шуугата альх ташлдан)

Энүнд ирцхәсн народн демократическ орн-нутгудин представительмүдиг болн нань чигн цуг наадк орн-нутгудин представительмүдиг тер мет мендлдж йбрәхиг зөвшәрхитн сурджанав. Теднлә бидн эврәнн дамшлтсан ховацхар байрлдж, бахтджанавдн. (Альх ташлдан).

Мана орн-нутг, Коммунистическ партин гаргъсн политикиг күүцәдж, сүүлин джилмүдт олн-әмтнә эдл-ахун. Өслтд, күч-көлсчнрин бәәдл-джиргъл яерлгънд шин диилвр күүц.

Мана промышленность болн мана селәнә эдл-аху күүцтгә болсн лавта. Невчкн цаг өнтгрх, тегәд теднә күүцтс улм ик болхмн. Ода бидн промышленностин заллгъ оньгдарулджанавдн, экономическ райодар олн-әмтнә эдл-ахун Советмүд бүрдәджәнәвдн, тегәд терүгәрн заводмүдт, предприятияст, олн-әмтнд гардврив өбрдүлджәнәвдн. Производствиг шишлнэгдүрүлхд, кооперировать болн автоматизировать кехд бәәдг хаалтгудиг бидн уурулджанавдн.

Промышленностин заллгъиг оньгдарулхин туск КПСС-н февральск Пленумин шиидвриг Советск Социалистическ Республиксин Союзин Деед Советин доладгч сессийин шиидвриг, цуг партъ, цуг советск олн-әмтн нег дүүгъяр таасцхав. Кесг союзин республиксәр промышленностин болн тосхлтин заллгъ бүрдәлгъиг цааранднь ясурулхин тускар тер союзн республик болгъяр ирлчнэгъу законс авцхәсн Деед Советмүдин сессиймүд болцхав. Улгүрнә, Российск Федерацид Экономическ 70 район гаргъгдх болдж шиидгдв. Даругъас наадк союзн республиксин Деед Советсин сессиймүд көдлмшән эклцхәхмн.

Промышленность болн тосхлт заллгъиг оньгдаруллгън цуг мана көдлмшиг ясурулхд, мана чидлиг цаарандан икдүлхд, производствени коллектив болгънд уулдвртә седвәр өргәр делгрүлхд дөнъ болхмн.

Газадин ордудар ода иигдэ келцхәнә: дүнънхд, орсмуд промышленность заллгъиг оньгдарулхин туск шиидвр авхларн, бәәдлн, дәәнә—стратегическ күүцл тоолдж авцхәсн бәәдлтә, юкьгәд гихлә, промышленность заллгъиг салу-салуднь гаргългън наадк райоднь, кемржән диилгдсн цагт, экономическ район талдандан бәәдэ чадх сән аргъ учрана.

Кемрджән баячудин политикүд мана хуврулгъиг тингдэ тәнцхәджәхлә, бидн тедниг бурушаш угавдн. Эн бас чинртә болн туста. (Альх ташлдан). Болв, бидн оньгдаруллгъ кехләрн тинм күүцлтәгъяр кесн угавдн, мана эдл-ахуг шин, улм өддән кемд өргхин эркд, мана уралан сәсн күүцлүр—коммунизмүр йөвдэ йөвх йөвдлиг шулудулхин эркд келәвдн. (Альх ташлдан).

Уурмуд! Амн болгъна тоод мах, тос болн ус гаргългъна кемджәгъярн Америкин Соединенн Штатсиг өбрхн джилмүдин эргид күүцдэ авх—ик тэр селәнә эдл-ахун көдлчнрин өмн партин Центральн Комитет тәвб.

Эн тэриг күүцәхд ик күчллгън болн материалн эв-аргъ керглгдджәнә, болв эн тэриг бидн күүцәдэ чалхвдн.

Минь ода мана орн-нутгт гахәсин тонь, Америкин Соединенн Штатсин гахан тоола әдл шаху, хөбдин болн ямадин то манад теднәгъәс дөрвн холван ик. Болв үкр малин толгъан тоогъяр бидн Америкас татувдн.

Үкрә мах гаргългъарн бидн США-с зөвәр икәр ард улддэ йөвнавдн. Дакад сүүлин джилмүдт тенд үкрә махна дүнъ икдэ йөвх темдг бәәнә.

Үкр малиг багъ наста цагтнә алдг учрар бидн үкрә мах багъяр авнавдн гидж келх кергтә. Зуг колхозмүдәр джил болгън 5 сай шаху толгъа багъ наста үкр мал алгднә. Кемрджән тедниг күс-дундур—хойр нас күртлнә хадгәлдг болхла, толгъа болгънас әмдин чиньнүрәр 1,5 центнер мах үлү авх биләвдн, эннә тегәд джил болгън 400 миньгън тонн шаху үкрә махн болхла билә.

Орн-нутгин саалин үкрмүдин ик зунь бәәх колхозникүд көдлмшчнр болн уулд цергләчнр йир олн тугълмүд алдэ идцхәнә. Тер тугълмүдиг теднәс колхозмүд болн совхозмүд хулддэ авад, тедниг күс-дундур—хойр нас күртлнә хадгәлхла, бас 700-800 миньгън тонн үкрә махн немдэ өгдх билә.

(Цаарандкн 2-ч халхд).

Үр Н. С. Хрущевин келсн үг

(Шааранднь. Эклиш 1-ч хаалд)

Төр тблад, цуг тини төрмүд куцасна ашд бидн джил болгын 1 сай 200 миньгын тонн үкря мах немдж авч чадх билэвн.

Манд, Советск Союзд махна малмуд бсгхд, США-д дорхнь деер эв-аргьта кесг тини газр баяна. Болв, тер газрмудар махна мал бсгльгн ода чигн болм дуньгагьяр делрүлгдд уга.

Махна хаал үкр мал бсгх берк ик эв-аргь, үлгүрн, Казакстанд баяна.

Махна мал бсгхлэ болн буудан совхозмудар багь наста малмуд барджд хадгьтхлэ, бидн джил болгын 700-800 миньгын тонн үкря мах немджд авч аргьта баясиг, СССР-н селанэ эдл-ахун министрствин урдаснь кесн тоолвр үзүлджанэ.

Төр тблад, үкр малмудин тугьлмудин менд хадгьлад, теднин күс-дундур, хойр нас күргджд асрлгьнас болн таря тарлгьнэ совхозмудар, бас тингьлд тугьлмуд асрлгьнас джил болгын хойр сай тоннд күргджд немр мах бидн авч чаджанавдн.

Кех куцдах төрмүдэн саянар куцяхин эркт, дбрхн джилмүдин эргдц орн-нутгтан бод малин тоогьинь бсгхмн. Эн бслт ирх дбрхн джилн эргдц 40 процент, эс гиджд жилдэн 8-10 процент бодлгдгяр кех кергтэ. Бод малин то бсгльгн, нег үлү колхозмудин болн совхозмудин бслтэс, 1957 джилд кергтэ бслт тетгх цуг аргьнэ манд баяна.

Энунас колтэ мах гаргьлгьн бидн күс-дундур сай тонн күргджд бсгджд чадх бидн.

Туунас талдан, колхозмудар болн совхозмудар борджджа бод малмудин чиньнүрн тоогьинь бсгхмн.

Төр тблад бод малмудин оруулжд авдг пунктсар болн малиг алдг газрур збблгьнднь зуурк асрмджинь ясрулгьт тетгх кергтэ. Селанэ эдл-ахун министрствин специалстгирн дүнн тооцагьяр болхла, терунас колтэстэ, дакад чигн хойр сай тонн мах авч болхмн гиджд үзүлджанэ.

Тим кевяр, цуг эн төрмүд куцалгьнэ ашд немр кеджд джил болгын дүннхд тавн сай тонн үкря мах немджд авч чадх бидн. Ода бидн хойр сай хойр зун миньгын тонн үкря мах гаргьна бидн. Мана гахан то болхла Америкнн Соединени Штатсла аял гиджд деер келгдлэ. Гахан махн болхла бидн американдирас багьяр авна бидн. Юнгдад тим болдв? Тим болдг учрнь, гаха бордлгьн манд муугьяр келгнэ. Бидн гахан бордлгь эркт ясрулх кергтэвдн. 1956 джил бидн хойр сай 600 миньгын тонн гахан мах гаргьлгьн. Америк болхла—тини аял тоота гахаста болв чигн, тавн дундур сай тонн мах гаргьлгь авч. Эн ним юмн, ид баах гахан тоогьяр гахас асржд, бордлгь ясрулхларн, дарук джилмүдин эргдц, гахан мах хойр холванднь, эс гиджд 2,6 сай тоннас багь бишяр бсгджд чадх бидн.

Бидн бас гахасиг улм цааранднь бсгх збвтэ бидн, тер бслтэс колтэ кирцхд тавн сай тонн гахан махн гаргьлгь авч збвтэ бидн.

Эн кергн куцяхин эркт зон болгьнд йилгьлгьн меджд, кех збвтэвдн. Российск Федерацин хар шавр уга газрин полосагьяр болн централнь ургьтэ хар шаврта газрта областьсар, Белоруссд болн Прибалтийск республикьсар гахан мах гаргьлгьн цааранднь бсгльгьнд нургьлгь бодниг тардг газрин агьу брдүлгьнд, туунэ ургьл бодлүлгьнд улх кергтэ.

Ик ургьтэ, бодниг тардг участкар болхла боднигн дундин ургьтэс, нег гектар газрас 170 центнер бодниг гаргьлгь авчана. Дундин ургьтэ нег гектарас 104 центнер бсчэс бийн, кесг омн йовгч, Цусогозин селанэ эдл-ахун Гаахулд орлсн колхозмуд, совхозмуд болхла—хойр зун центнерэс давулд авчана. Боднигн ургьтэ ядхдан нег гектарас 150-160 центнер бсчэс бийн 45-50 сай тонн болниг немджд авч болхмн. Туунас колтэстэ, хойр сай шаху тонн гахан мах бол бидн. Мана кбрнгьм бидн эн.

Колхозмуд нег үлү Западносибирин болн Казакстанд зун-ар захин областьсин совхозмуд агьу ик эв-аргь баяна. Буудл гаргьлгь икдүлсн улд эил гахан мах икдүлжд болхмн. 100 гектар хагьлгьнд газрт гахан мах бсгльгн, эмгг тет газр хагьлгь эдлгч райодар немүр кеджд 400 миньгын тонн гахан мах авч эв-аргь бсгх мөн.

Эн хамг төр куцалгьн манд джил болгын 10 сай тонн гахан мах авч эв-аргь бсгхмн. Гахан беконн мах гаргьлгьн эркт кергтэ онц тодлх кергтэ.

Хобна махн болхла, бидн туфг США-с хойр дундур холван үлү гаргьнавдн. Эн—хобна толгь олна учр. Советск Союзд, нег үлү Среднеазиятск болн Закавказск республикьсар болхла хобна махн наадк махдас дееркулгьнд.

Ноос гаргьлгь икдүлх төр тавгдсн учрар, орн-нутгт, тавн джилн чилгчяр, хобна тонь 40 сай толгь бсх збвтэ. Нигджд хобна толгь бсгльгн манд 1960 джил немүр кеджд 400-500 миньгын тонн хобна мах авч аргь бсгхмн. Мел цугтан болхла дүннхд нег сай хойр зун миньгын тонн хобна махт болхвдн.

Манд болхла нам шовуд дурданд, хаалтг уагьяр бсгджд болх аргь баядг болв чигн, нег үлү бидн шовуна мах гаргьлгьяр Америкнн Соединени Штатсас үлдж йовнавдн. Мана махна баланс шовуна махн 7 процент болна, Америкд болхла—14 процент.

Эдл-ахун халх түргяр бсгджд болхиг кесг сн колхозмудин болн областьсин дамшлт үзүлджанэ. Украина Сталинск областин колхозмуд 1956 джил уста газр бардд, хотднь баахн гару гаргьлгь, 300 миньгын нугьтэ бсгджд, эс гиджд 1955 джилд 2,5 холван икар бсгджд. Тедн 1957 джилд нугьтэс 2 сай күргджд бсгх, эс гиджд 1956 джилд 7 холван икар бсгх даалгьяр авчав.

Краснодарск крайин Каневск района колхозмуд болн совхозмуд 1957 джилд 500 миньгын нугьтэ бсгнэвдн гиджд үгн бсгджд. Ганцхн эн төр куцаснадн нег миньгь шаху тонн сн чинртэ мах авхмн.

Усанд ббмдг шовудин—нугьтэ болн галудин мах белдл-

гьн мана орн-нутгн цуг райодар дарук джилмүдин эргдц делгү темдгтгьяр бсх збвтэ. Северн Кавказин областьсар, Закавказд, Среднеазиятск республикьсар, бас тедү мет Украинд индюк шову бсгльгн ик делгрлт авч збвтэ. Бүкүлдэн орн-нутггар мах гаргьлгьн дбрхн джилмүдт, 1956 джилд 500 миньгын тонн гаргьсна орчд, нег миллион 500 миньгын тоннд күргджд гаргьлгь болхмн.

Чиндг олар бсгдл немр дала аял мах гаргьлгь болхмн. Селанэ эдл-ахун министрствин цуг эн тоолжд-халлгьн, орн-нутгт дбрхн джилмүдин эргдц бидн джил болгын 20--21 миллион тоннд күргджд мах гаргьлгь чадхиг үзүлджанэ—эни Америкнн Соединени Штатсиг амн болгьна тоод, мах гаргьлгьяр күцх төр хагьлгь тетгхмн.

Эн агьу ик болн даалгьврта төриг диллөртгьяр куцлгь болхиг, уурмуд, таанр үзлжэ-цханат. Цуг колхозникүд болн колхозничир, совхозмудин болн МТС-н колхозничир, цуг специалстгяр, орн-нутгн селанэ эдл-ахун цуг күч-кбсчяр мел эн агьу ик кериг гөджкрлтэ кевяр эркт гартан авч кергтэ. Манд амн болгьна тоод мах гаргьлгьяр Америкнн эн тавн джилд күцх цуг эв-аргь баяна. Болв бидн эн болзгт эс чадал, тавгдсн төрмүдиг 1961 джилд, эс гиджд нам 1962 джилд куцлхлэ, тингьвн эн мана ик диллвр болхмн.

Амн болгьна тоод үс болн тос гаргьлгьяр болхла, ирчд джилд Америкнн Соединени Штатсиг күнджд чадхвдн, тос гаргьлгьяр болхла, нам эн джилд күцях эв-аргьтавдн. Эн төриг хагьлхин эркт бидн орн-нутгтан багь гихдэн 70 тонн, эс гиджд 1956 джилд 40 процент икар үс гаргьлгь збвтэвдн. Сүл хойр джилд—1955 болн 1956 джилмүдт—орн-нутгт үс гаргьлгьн 11 сай тонн икль, эс гиджд 30 процент шаху бсв.

Кесг областьс болн республикьс сүл хойр джилн эргдц үс гаргьлгьн улм ик кемяр бсгв. Тингьлд, Молдавск республикьд үс гаргьлгьн 60 процент бсв, Украинск республикьд—49 процент, Воронежск областьд—58, Белгородск областьд—46 процент бсв.

Эн то, үс гаргьлгьяр бдгэ цагт США-н амн болгьна төрд баяк кемиг, 1958 джилд күцхяр тавгдсн төриг куцлгь болмиг үзүлджанэ.

Темдгьлсн программ диллвртгьяр куцалгьн, түрүн болжд орн-нутгн колхозмуд болн совхозмуд малин хот гаргьлгьна төрмүдэн ямаран кемяр куцяхэс учрхмн. Эн төриг бидн, нургьлгь эрлнь-шишэ, бодниг, малин хотин болн шикрин свекла, оли джиллэ тәрмр бсв, люпин, буудлн-бобов культур тарлгьнэс колтэ, бас тингьлгь йирин бсчн ургьлгь газрмуд ясгьтэс болн малин сн идг бурдлгьнэс колтэ хагьлх збвтэвдн.

Уурмуд, бидн нидн джилд буудл гаргьлгь темдгтгьяр бслт күндл. Илгьан ик диллврмүд эмгг газрмудар күвдэн. Шин газрмудар мана ончта батриотр, комсомольчр болн багьтүнд илгьан сн шуналтагьяр коллцхав, коллэ чигн баяна. Эдн эвранны алдр коллмшярн оли-айтнэ дурн-седк-

лар болн кундлгьяр ачлгьлв. Эднэ кесгн орденсар болн медальсар ачлгьлд, гаахулд орлцджацхана. Эмгг болн эмггшсн газрин зарм героймүд эн минигд баяцханэ. Эмгг болн эмггшсн газр-газртан орулжд авсн улст—туурмджд болн брмджд! (Шугата альх ташлдан!)

Мана Төрскнй колхозникүд болн колхозничир, МТС-н болн совхозмудин колхозничир, селанэ эдл-ахун специалстгяр, партиин болн советск коллчир эн джилн буудан, хлопкин, шикрин свеклин, боднигн, таран-темснэ болн талдан чигн культурин ик ургьтэ авдг болдгар коллжд йовчана. Эдн терүгн да-хулжд, сад болн виноградарджд бсгджд-брдждүлгьнд ик онгьан тавцханэ. Молдавск болн Грузинск республикьс, Крымск болн Украинск ССР-н бсн үзгн, талдан чигн областьс мана орн-нутгт виноградарлгьнэ хамгн гол райодснь болджана. Эн райодс орн-нутгн виноградар ургьлгь авдг үндснэ брлэснь икнь баяна. Виноградарджд бсгджд-брдждүлгьнэ, газр-усна сн баял Армянск, Узбекск, Таджикск, Туркменск республикьт баяна.

Эч джилн хаврар Молдав болн Украин виноградар деернь немджд тарлгьнэ зурагьнд збвәр давулд куцлхав. Молдавск республикь майин 30-д 27 миньгн гектар газрт виноградар суулгьлв, Украинск ССР—25 миньгн гектар газрт суулгьлв. Улгүрн, Крымск областьд виноградар болн сад ягьлжд бсгджд йовчнн тускар ним үзлжд мелүлнэ.

Төрскн харслгьна Алдр дайна бмн Крымск областьд цуг бийн 11.630 гектар виноградар болн 19.580 гектар сад бийл. Даяна хбдтк цуг цагин эргдц—1956 джил куртл—виноградар болн сад суулгьлгьн 7,5 миньгн гектар газрт бсв. 1956 джилд дакад эн джилн хаврар,—эс гиджд күс-дундур джилн эргдц Крымн колхозмудар МТС-р болн совхозмудар 16.832 гектар газрт виноградар болн 6.877 гектар газрт сад немджд суулгьлгьлв. Крым делгү садн болн виноградарин область болжд зогсх цуг эв-аргьта.

Хб бсгджд-брдждүлгьнэ эв-аргь орн-нутгн централнь райодсар баяна. Улгүрн, Воронежск, Курск, Тамбовск, Белгородск, Тульск, Рязанск, Московск, эдү мет талдан чигн областьс авад халай. Эн областьс кезан-кезанэс нааран, антоновк, белый налив, боро-винка тингьлд сн альмсарн болн тингь эрг болд келдмн, оли-зүсн чингьярн болн тергүтн зер-земшярн нер гарцхана.

1956 джилд эн областьсар 9,5 гектар газрт сад суулгьлгьлэ, дакад 1957 джилн хаврар 7 миньгн гектар газрт шин садмуд суулгьлгьлв. (Альх ташлдан!)

Эн областьсин кесг оли колхозмуд сад тарлгьн икар келдхэвдн. Тамбовск областьсин Мичуринск района Ждановин нертэ колхоз эн джилд хавр 40 гектар сад тәрв. Орн-нутгн нань чигн республикьсин болн областьсин колхозмудт шин сад тәрсн газрин збвәр бсв. Сад тарджд

ургьлгьн цааранднь бсгх, энунд донь болх збвтэ бидн. Сад гисн мана ик збвр, эн зббриг ховдывдн бсгх збвтэвдн. Гахан, Украин мах болн шашлыкиг дахулжд зер-земш болн сн чигьр кергтгьнэ тоолх кергтэ.

Уурмуд! Мана орн-нутг бсд батрджана, мана социалистическ лагерь бүкүлдэн бсд батрджана.

Селанэ эдл-ахут хуврулгьнэ дигтэ сн процесс бдгэ цагт социалистическ орн-нутгудт болджана.

Китайск Народн Республикд эн халхар йилгьу ик диллврмүд куцсн баяна. Крестьянск эдл-ахуг кооперировать келгьн мана китайск иньгүд бүкүлднь гишнь тбсчакь. Селанэ эдл-ахуг социалистическ кевяр хуврулгьн 1955 болн 1956 джилмүдт селанэ эдл-ахун производствин кемджгьн збвәр икдүлжд болх-аргь алдр китайск оли-айтнл бсв.

Болгарин Народн Республикд селанэ эдл-ахуг социалистическ кевяр хуврулгьнд ик диллврмүд куцснэ темдгьлгь кергтэ. Энунд цуг газрин 79 процентинь эздлжх крестьянск эдл-ахун 78 процентинь производствин кооператив, негдцхав. Эдл-уш ик элвгяр гаргьлгь хулдг, оли зүсн коллмш келдхад болн ик олз-оруга производствин кооперативс болгарск уурмуд тосх-джацхана.

Корейск Народн-Демократическ Республикд чигн крестьянск эдл-ахуг производствин кооперативд негдүлгьяр збвәр диллвр күсн баяна.

Чехословацк Республикд крестьянск эдл-ахуг производствин кооперативд негдүлгьн диллвртгьяр бсджанэ.

Орн-нутгн цуг газрин гурьвна кеснэ нег хувьснь давулд ода кооперативс эздлжэ-цханэ.

Кооперативн эдл-аху гаргьлгьна хаалгьл, эдл-ахуг социалистическ кевяр бсгльгьнэ хаалгьл Германск Демократическ Республикнн крестьянмуд баттагьяр орцхаджана.

Суулин джилмүдт крестьянмудиг производствин кооперативд негдүлгьн Албанн Народн Республикд темдгтгьяр келджд бас йовна.

Селанэ эдл-ахуг социалистическ кевяр хуврулх кергтэ гисн коммунистическ болн коллмшч партин завриг Румынск Народн Республикнн болн Венгерск Народн Республикнн крестьян айтнэ ик оли халхнь збншәржд доньдкэ-цханэ. Социализм тосхлгьнэ, оли-айтнэ материалнь болн культурн кемджгьнэс ббдлүлгьнэ ганцх чин хаалгьнэ крестьян улс кооперативд негдлгьн болджань тедн саянар кемдждцханэ.

Эн тоот цугтан, уурмуд, темдгтэ сн диллврмүд болджана. Владимир Ильич Ленинэ заасн, социалистическ хуврулгьлгь келгьнэ хаалгьлд лавта кевяр күч-кблчс оли крестьян уордяхань эдн герчлджанэ. Кооперативд орад саянар коллмшч кеджд болдгьн, баялд-диргилгьн культур болн тетгьлгь бсдгьнэ тедн бийснь эвранны дамшлтар кемдждцханэ.

(Чилгьнэ 3-ч хаалд)

Үр Н. С. Хрущевин

ҮГИН ЧИЛГЧНЬ

Социалистическ хаалгъд орлгън. обществен производительн чидлинь өсгүгънә ганцхн чик хаалгънь болсн деерән, унъг-джитхәрн олн-әмтнә хаалгънь лавта болджахд тедн иткджәцхәнә.

Крестьян улс эврәннь дурн седкләрн орцхасн болхла, теднд негдлгънәс материалньн сәәгъән хәәдж ордгинь тоолдг болхла кооперативс бат бошинь онц темдгүлдж келх кергтә.

Үүрмүд! Одрәс өдр болгън производствин техник ясрулхин, күч-көлснә производительность икдүлхин төлә эврәннь медрлән тасрлтан угагъар өбдлүлх зөвтә бидн. Эн төләд производствиг — завод, предприятие, колхозмуд, МТС-д, совхозмуд сәәнәр медх кергтә, өмн нүүрт йовгч улсиг меддж, теднә дамшлтинь, научн эклцинь тархахмн. Көдлмшин сән дамшлт тархахд селәнә эдл-ахун болн промышленн гәәхмджс ик нильчтә болцхах зөвтә. Онц-онц диилврс зуг үзүлджәх гәәхүлдс эдн болх учр уга. Ямаран хаалгъар, ямаран эв-аргъар көдлмшт диилвр күцәгдсинь үлгүнд ах оньган тусхахмн. Эн тускар кино, плакат үзүлдж, дегтр бичдж, тодрха медгдх кевәр цәәлгүлдж өгх кергтә. Гәәхүлд ирсн күн хәләсн деерән кергтә литератур хулддж авч чадхиг болн өмн нүүрт йовцхах колхозмудин,

совхозмудин, машинно-тракторн станцсин, заводсин, фабриксин диилврин туск дамшлтинь дасдж авч болхиг, шин, прогрессивн тоотиг меддж авчкад, эврәннь производствд олзлдж чадхиг тетгхмн.

Үүрмүд! Мана орн-нутг эврәннь өслгүндән улм шулугъар чидлән делгүлджәх йилгүмджтә ик сән цагт бидн бәәнәвдн. Мана цуг социалистическ лагерь өсдж батрдж бәәнә.

Орн-нутгуд хоорндан төвшүн залгүлдата бәәхиг батлхин төлә босджах чидл цуг делкәд өсджәнә. Олн-әмтн дә кергүлджәхш. Төвшүн бәәхин төлә тедн шундж ноолдцхаджана. Олн әмтнә зөрг болн неквр гидг, үүрмүд, алдр чидл болджана.

Эврәннь санси күцлүр — коммунизмүр — ленинск хаалгъар иткмджтә кевәр йовдж йовх мана алдр Төрскн менд болтха! (Альх ташлдан).

Советск олн-әмтнә зөрмг нүр — мана туургсн Коммунистическ парть менд болтха! (Ниргдж альх ташлдан).

Эврәннь күчәрн мана орн-нутгин цуг зөбр гаргүлдж йовх, цуцрлтан уга күч-көлсчнр, күчтә советск олн-әмтн менд болтха! (Ниргдж альх ташлдан).

Цуг делкәд ни-төвкнүн бәәлгүн менд болтха! (Ниргдж альх ташлдан).